

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10— K pol leta . . . 5— " četrť leta . . . 2:50 " posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h " " dvakrat . . . 12 " " " trikrat . . . 10 " za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Za kmetijski pouk.

Naučno ministrstvo je odposlalo iz Avstrije sedem učiteljev v dvomesečni kmetijski tečaj na vseučilišče v Giessen na Zg. Hessenskem.

Kakor se kaže, je tudi pri nas začelo polagoma prodirati mnenje, da je treba ljudsko šolo završiti s primernim strokovnim poukom. V Nemčiji, zlasti na Hessenskem in v nekaterih drugih pokrajinah, se to vrši že trideset let, in sicer z nepričakovano dobrim uspehom. Ministrstvo hoče smisel za kmetijske nadaljevalne tečaje prenesti tudi v Avstrijo in si hoče najprej vzgojiti nekaj učiteljev v vsaki kronovini, ki bi potem v domovini prirejali take tečaje za učiteljstvo.

Napredno slovensko učiteljstvo je bilo zopet med prvimi, ki se je soglasno izreklo za to, da se ljudsko šolo tudi glede na kmetijski stan temeljito reformuje. Temu dokaz je XX. glavna skupščina naše "Zaveze", ki se je vršila od 6. do 8. septembra 1908. l. v Gorici in kjer je nazore in zahteve naprednega slovenskega učiteljstva vsestransko obrazložil in utemeljil tov. Gangl v svojem referatu "Šola in kmetiško vprašanje". O istem predmetu so potem razpravljala vsa v "Zavezi" udeležena okrajna učiteljska društva, tako da je napredno slovensko učiteljstvo tudi glede tega važnega vprašanja sedaj popolnoma na jasnem.

S Kranjskega je odšel v Giessen nadučitelj Humek iz Bohinja, ki že objavlja "Pisma iz Giessena" v "Slovenca". S tem je tudi povedano, kake barve je mož. Kolikor vemo, je želel iti v Giessen tudi tov. Črnogoj, ki lahko spravi Humka vsaj glede kmetijstva desetkrat v mali žep. Črnogoj je hotel celo sam plačevati svojega namestnika, a deželni odbor kranjski plačuje rajši Humkovega, samo da mu bo lažje dokazati, kako nepristranski je. Gotovo: saj sadi celo na polje kmetijstva zlahkne rožice — klerikalne pristranosti! Srečna dežela Kranjska, ko bodo krompir sadili v gnojne grede in črešnje cepili na gaber!

Črnogoj in vsi trmoglavci in takozvani značajniki, zakaj ne odpirate šolskih vrat "Slovenski Zvezi"! Vam, zavrženci, se nikoli ne spne lestva do milosti — kranjskega deželnega odbora! Vi hlapci!

Informativni tečaj.

— ga — Kakor morska kača, tako se vleče zahteva po višji izobrazbi učiteljstva v svetovnem učiteljstvu. In ker ne nudijo sedanja učiteljska ona naobrazbe, kakršno zahteva ravno učiteljstvo, je seglo učiteljstvo samo po sredstvu, da se temeljito pouči o vseh vedah, posebno v svoji stroki — pedagogiki. — Priborilo si je takozvane vseučiliške počitniške tečaje za učiteljstvo, kjer predavajo vseučiliški docenti svoje stroke. Menda ga ni stanu, širom božjega sveta, ki bi daroval svoj prosti čas, ki bi doprinal gmotne žrtve v lastno izobrazbo, v ono izobrazbo, ki pač koristi drugim, a njemu — nič. To je pač višek požrtvovalnosti, višek samozatajevanja!

Znani so taki vseučiliški tečaji v Nemčiji, ki stoje pač na vrhuncu popolnosti. Imenujemo le take tečaje v Jeni, Marburgu, Kielu, Braslavi, Berlinu, Monakovem, Greifswaldu,

Würzburgu itd. Svetovnoznani je pač tečaj v Jeni, ki ga obišče vsakokrat na stotine učiteljstva. Umevno, da ne zaostajajo za nemškimi učitelji ne Francozi, še manj pa Angleži.

V Avstriji se je zadnje leto obrnilo tudi v tem oziru na boljše. Tudi tu imamo vsako leto več ali manj vseučiliških tečajev. Prvenstvo moramo pač priznati našim severnim bratom, češkemu učiteljstvu; le-ti imajo skoro vsako leto svoj vseučiliški tečaj po raznih krajih Češke in Moravske. Duša tem tečajem sta vseučiliška profesorja, znana učenjaka Drtina in Masaryk. — A tudi nemška avstrijska vseučilišča v Pragi, na Dunaju, v Inomostu in v Graecu prirejajo prav marljivo vsako leto učiteljska vseučiliška predavanja in sicer v počitnicah.

Ko se je pred dvema letoma ustanovila v Pragi mogočna Avstrijska slovanska učiteljska zveza, se je izprožila od slovenskih delegatov misel, da naj ta zveza preskrbi tudi slovenskemu učiteljstvu take počitniške vseučiliške tečaje. Stvar je v dobrem teku, in objavljen nam je tak prvi tečaj l. 1911. v Ljubljani, katerega priredbo mora izvršiti tov. Gangl.

A nad vse agilno društvo Hrvatsko društvo za unapredjenje uzgoja v Zagrebu nas je presenetilo. Imenovano društvo se je z vso vnemo poprijelo iniciative in pospešilo svoje delo tako, da priredi že letošnje počitnice prvi hrvaški vseučiliški tečaj za učiteljstvo — seveda v ožjem pomenu — in sicer od 17. do 30. julija t. l. v Zagrebu, in to pod imenom "Informativni tečaj za gospodu in gospodje". Program tega tečaja je ta-le:

"A. Predavanja brez diskusije.

I. Prirodna znanost.

Iz općenite biologije.

Dr. Gjurašin Stjepan, docent u kr. sveučilištu.

1. Stanica: Sastavni dijelovi stanice. Protoplasma, stanična jezgra. Kromoplasti. Vakuole itd.

2. Umnažanje stanica dijeljenjem. Dijeljenje stanične jezgre direktnim načinom. Struktura stanične jezgre. Trofoplasma i Kinoplasma.

3. Spolno razmnoživanje. Nekoliko primjera iz carstva nižih organizama, zatim metazoa i metafita.

4. Mijena generacije kod bilja.

5. Hibridi. Mendelovi zakoni hibrida.

6. Postanak vrsta. Lamarckova i Darwinova teorija, De Wriesova mutacija.

II. Pedagogika.

1. Odabrana poglavja etike s osobitim obzirom na uzgojna pitanja.

Dr. Bazala Albert, kr. sveučilišni profesor.

A. Etični smjerovi.

1. Nativizam i empirizam. Intelektualizam i emocionalizam. Utilitarizam, eudemonizam, etički idealizam. Naturalizam, princip kulturnoga napretka, usavršavanja.

* Navajamo doslovno iz poslanega nam prospekta.

B. Iz individualne etike.

2. Faktori čudoredja. Sloboda volje.
3. Značaj. Individualnost i ličnost.
4. Čudoredje i vjera.

C. Iz socijalne etike.

5. Etika i politika. Princip narodnosti.
6. Čudorednost i umjetnost. Narodna kultura.

2. Psihologija djeteta.

Dr. Cividini Ante, učitelj donjogradske gimnazije.

1. Povjesni nacrt psihologije djeteta. Početak pedološkoga rada u Njemačkoj na okretu iz 18. u 19. vijek; nastavak u Sjevernoj Americi, Engleskoj, Francuskoj, Italiji, Švedskoj i dr.; sadanje uspješno ispitivanje u kolijevci pedologije.

2. Pojam
3. Zadatak
4. Metode

5. Postepeni razvitak tijela i duše u djeteta.

a) djetinjstvo: embrijon i fetus; novorođenče, dojenče ili dijete u pogoju; dijete koje se nosa, koje puza, koje postajiva i potrkava; "pametno" ili "mudro" dijete.

b) mladenaštvo: školsko dijete, "bedaste" godine. Dječaci i djevojčice.

c) doba razvoja, mlada gospoda: spolno dozrijevanje. Mladič i djevoja.

6. Tipovi djetete duše: rasa, kultura. O samoubojstvu djece.

7. Darovitost. Nasljedstvo. Stjecanje i okolina.

8. Svijest: nominalistički, senzualistički, intelektualistički i realistički nazor o postanju samosvijesti.

3. Škola s pomoću rada.

Košćević Vjekoslav, učitelj na pučkoj školi u Zagrebu.

1. Što je škola s pomoću rada (die Arbeitsschule)?

2. Jedan dio rada u školi praktično prikazan i protumačen. Modelovanje, sadreni i betonski snimci, odljevci od olova i kositra; sve razjašnjeno izložbom izradaka predavačevih učenika pučke škole.

3. Specijalno hrvatski rad, t. j. hrvatski narodni ornamenat, protumačen i zorno prikazan izložbom slobodnih izradaka narodnih ornamenata predavačevih učenika šegrtske škole.

4. Život i škola.

Tomašić Ivan, ravnatelj pučke škole u Zagrebu.

1. Napredak prirodnih nauka i tehnike dadeše čovječanstvu novi nazor o svijetu-evoluciju, "razvoj od maglice do čovjeka", preporodiše cijeli ljudski duševni i društveni život u demokratskom smislu.

2. Taj demokratski preporod čovječanstva ide za tim, da se svaki član ljudskoga roda obrazovanjem usposobi, da prema svojim urođenim darovima uzmogne biti dionikom u stjecanju i trošenju ukupnih duševnih i materijalnih dobara kulture, dakle i vrška ove: znanosti i umjetnosti.

3. Ovakovo obrazovanje za praktični život stječe se najbolje u životu samom. U tom obrazovanju škola je samo surogat života, pak je najbolja ona škola, koja je najvjernijim dijelom fiktivnoga života.

4. Današnja škola nije dijelom savremenoga života; jer su oni, kroz čije je ruke prolazila sudbina škole svagda nastojali, da ju što više iscerpe u svoje svrhe, a u to ime činilo im se nužno, da razvoju života, kad već nijesu mogli njega samog da spriječe, barem ne dadu ni zaviriti u školu.

5. Zato su sada sa školom svi nezadovoljni: država, crkva, roditelji, učitelji, školska djeca.

6. Nezadovoljnike se može umiriti jedino valjanom reformom školstva.

7. Glavni tabori, iz kojih se danas vojuje za reformu školstva, jesu:

Njemački savez za reformu školstva, Avstrijsko društvo za reformu školstva, Njemački uzgojni zborovi u Weimaru, Hamburško učiteljsko društvo za njegovanje umjetničkoga obrazovanja, Kongresi za školsku higijenu, Njemačko društvo za pronicanje pučkih i dječjih igara, Internacijsalni kongresi za pronicanje risanja i umjetničkoga obrazovanja, Kongresi njem. društva za proučanje, zaštitu i dobrobit djece, Zavodi za eksperimentalnu psihologiju i pedagogiju, Zavodi za studij djeteta, Internacijsalni kongresi za moralno obrazovanje, Kongresi i spisi za propagiranje pacifizma, Društva i kongresi za seksualno pedagogiju, Učiteljsko društvo grada Leipziga, Učiteljsko društvo grada Bremena, Školska oblast grada Zürich, Školska oblast grada Münchena, Oblast komunalnoga školstva grada Budimpešta, Američanin John Dewey, profesor pedagogije i ravnatelj vseučilišne pokusne škole u Chicagu, Dr. Ewald Haufe, Berthold Otto, Magjarsko društvo za proučavanje djece u Budimpešti, Hrvatsko društvo za unapredjenje uzgoja u Zagrebu.

III. Književnost.

Hrvatska književnost u doba preporoda. Dr. Drechsler Branko, profesor donjogradske gimnazije.

1. XVIII. stoljeće u Hrvata.
2. Juraj Šporer.
3. Antun Mihanović.
4. Janko Drašković.
5. Ljudevit Gaj.
6. Ivan Mažuranić.
7. Stanko Vraz.
8. Petar Preradović.
9. Preporodna prosvjeta i politika.
10. Slovrenska, ilirska i hrvatska ideja.

Objavljeni program kakor tudi predavatelji nam svedočijo, da bo imelo učiteljstvo — tudi slovensko — ki se udeleži teh predavanj, dovolj prilike, uglobiti se v te stroke in izpopolniti svoje znanje, ki bo prineslo mnogo koristi ne le njemu samemu, temveč tudi šoli in ljudstvu, med katerim deluje. Uverjeni smo, da pohiti na ta tečaj tudi več slovenskih učiteljev in učiteljic, ne bo jim žal niti truda ne gmotne žrtve. Zakaj ako se ni zbal ta ali oni slovenskih učiteljev vseh težkoč, ko je šel v Jeni, toliko lažje obiščemo kraljevo mesto Zagreb,